Rok VII. Kraków, niedziela 13 stycznia 1924 Nr. 11

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Pozt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 100.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 2300000 kwrt. 6900000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 2400000 kwrt. 7200000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 3000000 kwrt. 9000000
Za granicą: z przesyłką pocztową mies. 6000000 kwrt. 18000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo zł. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. zł. 0·10. Nadesłane zł. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście zł. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie zł. 0·50. Gratulacye zł. 3. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Program Macdonalda

Kraków, 12 stycznia.

(fr) Niedawno wyjaśniliśmy wewnętrzną sytuacyę strategiczną, w jakiej znajdzie się rząd robotniczy w Anglii. Stwierdziliśmy wówczas, że cementem, który wzmocni i uczyni długotrwałym rząd Labour Party, będzie i być może kompromis w dziedzinie polityki socyalnej. Tylko bowiem na tej drodze dojść może Labour Party do władzy z chwilą, gdy władzę tę postanowiła uchwycić w swe ręce. Znana już z depesz prasowych mowa Macdonalda w Albert Hall w Londynie jest wymownym wyrazem owych tendencyi kompromisowych, któremi uspokoić chce przyszły premier angielski paniczny strach pewnych kół londyńskich przed rządem robotniczym. Macdonald stwierdził bez ogródek, że rząd jego odżegnywa się od wszelkich eksperymentów rewolucyjnego socyalizmu, stając twardo na gruncie ewolucyjnego socyalizmu, który w przedstawieniu programatycznem, wyłuszczonem w Albert Hall pokrywa się niemal z dążeniami radykalnego liberalizmu. W świetle tej koncepcyi zrozumiałem się staje współdziałanie liberałów z Labour Party i jeśli po tej linii rozwijać się będzie reformatorska działalność socyalna gabinetu robotniczego, wówczas okres jego rządzenia potrwać może dłużej, niż się powszechnie spodziewają. Albowiem akcya, którą podjęły ostatnio pewne sfery prawicowe celem zorganizowania kampanii przeciw Labour Party, w Anglii nie ma widoków powodzenia, jak dowodzi tego incydent z odezwą lorda Garvagha, wzywającego b. żołnierzy do walki z czerwonem niebezpieczeństwem". Cała akcya spaliła na panewce, bo nikt inny, jak samo ministeryum wojny (a więc rząd konserwatywny) poczytywało sobie za obowiązek stłumić agitacyę już w samym zarodku. W obliczu propagandy poniekąd faszystowskiej wspomniane ministeryum wystąpiło z publicznem ostrzeżeniem. Ostrzega więc minister wojny, że rząd nie ścierpi żadnego terroru, który z strony przeciwnej musi wywołać kontrakcyę. Nie ulega wątpliwości, że i mowa w Albert Hall miała też ułagodzić niezadowolonych, uspokoić ogarniętych paniką kapitalistów, wywożących pono w strachu przed przewrotem kapitały za granicę i ewentualnie zapobiec temu, by doszło do jakichkolwiek zamieszek, bo w atmosferze paniki i strachu rozwijana obecnie przez pewne koła w Anglii propaganda metod mocno zabarwionych faszyzmem mogłaby spowodować tłum do nierozważnych czynów.

Ale tak pożądany, jak się okazuje kompromis w programie socyalnym zwęża poniekąd ramy wewnętrznej polityki i siłą rzeczy sprawia, że Macdonald, przerzucić zamierza punkt ciężkości swej działalności na teren polityki zagranicznej. Przyznać należy, że stosunki angielskie są klasycznym przykładem na to, jak wewnętrzne niedomagania gospodarcze danego państwa są ściśle związane z ogólnem położeniem w Europie. I istotnie Anglia jako mocarstwo, którego potęga wyrosła na handlu, jest najsilniej zainteresowana w pacyfikacyi świata. Gabinet zaś robotniczy skłaniają do podjęcia takiego programu także pobudki ideowe.

Z całego kompleksu zamierzeń rządu Labour Party najwyraźniej zarysowuje się jej program w polityce zagranicznej. Autorytatywnie wypowiedziała się już Partya Pracy w broszurze Macdonalda, gdzie daje on wyraz poglądom jego partyi na politykę zagraniczną. Formułuje on w niej stosunek Anglii do Stanów Zjednoczonych, kontynentu europejskiego i Rosyi. Dowiadujemy się więc, że Labour Party i jej rząd zabiegać będą wprawdzie o zbliżenie Stanów Zjednoczonych do Europy, o zainteresowanie ich w sprawach polityki europejskiej, ale równocześnie odrzuca Macdonald myśl zawarcia z niemi przymierza. O stosunku zaś Anglii do kontynentu rzuca przywódca robotników angielskich słowa, które jakkolwiek w treści nie odbiegają od przemówienia jego w Albert Hall ale formułuje zagadnienie europejskie znacznie bezwzględniej. Powiada on:

„Odpowiedzialny mąż stanu nie może doradzać swemu krajowi rozbrojenia się wtenczas, gdy sąsiedzi zbroją się aż po zęby. Ale ten stan rzeczy jest wysoce niepokojący i groźny: zbrojeń obronnych nie można wcale odróżnić od zbrojeń zaczepnych... Militaryzm nie zapewnia ani pokoju, ani bezpieczeństwa. Wystąpimy zatem przeciw każdemu krajowi, który przez swą siłę i potęgę będzie chciał roztoczyć swą hegemonię nad kontynentem; utrzymanie równowagi europejskiej będzie miało u nas obrońców gotowych do wystąpienia w każdej chwili. Przytem będziemy starali się jednocześnie zacieśnić węzły, łączące nas z państwami kontynentu i to przy wydatnej pomocy Ligi narodów".

Nie mniej wyraźnie i dobitnie formułuje Macdonald i w sprawie rosyjskiej stanowisko rządu robotniczego, który „bez zwłoki uzna sowiety. „Wejdziemy w bezpośrednie stosunki z Moskwą i postaramy się ułatwić stosunki handlowe między obu krajami, nie wahając się, dla osiągnięcia tego celu przed zastosowaniem wszystkich pozostających w naszej mocy środków, nie wyłączając systemu gwarancyi rządowych i subsydiów".

W mowie w Albert Hall zarówno aluzye do Francyi (zacytowany powyżej ustęp o polityce kontynentalnej rządu robotniczego), jak i gotowość do nawiązania stosunków z sowietami nie były już wypowiadane tak bezwzględnie i bez zastrzeżeń. Nie brak więc w mowie bardzo przyjaznych wzmianek (co „Temps" z uznaniem podnosi) o Francyi, jak też nie brak wyraźnych uwag ujemnych o metodzie działania rządu sowietów.

Nasuwa się tu ostrożna wzmianka „Temps" paryskiego, który oceniając mowę w Albert Hall pisze: „Prawdopodobnie będzie musiał rząd robotniczy, gdy dojdzie do władzy, wiele usunąć z swego pierwotnego utopijnego programu, jeśli zetknie się z rzeczywistością polityki praktycznej".

Ale ten prognostyk jest o wiele przedwczesny, bo na razie niezałamana linia polityczna Macdonalda pozwala mu na chwycenie się za bary z tą „rzeczywistością polityki praktycznej".

Dymisya gen. komisarza Polski w Gdańsku p. Plucińskiego.

Sin Warszawa. (Telefonem). Generalny komisarz Rzeczypospolitej Polskiej w Gdańsku p. Pluciński, podał się do dymisyi. Jak słychać, powodem dymisyi mają być zbyt częste zmiany na stanowisku ministra spraw zagranicznych. P. Pluciński miał przytem zaznaczyć, że jemu samemu proponowano dwukrotnie objęcie teki spraw zagranicznych, w obu jednak wypadkach odmówił.

Komendant Ludwikowski usunięty za nadużycia.

Sin Warszawa. (Telefonem). Komendant policyi na miasto Warszawę, komisarz Ludwikowski, znany ze stanowiska, jakie zajął w czasie smutnych zajść grudniowych, stając wyraźnie po stronie bojówek prawicowych, został wczoraj dekretem ministra spraw wewnętrznych usunięty z urzędu. Stoi to w związku z wykryciem pewnych nadużyć w komendzie policyi warszawskiej.

Wyjazd ministrów do Spały.

Sin Warszawa. (Telefonem). W związku z sytuacyą przesileniową na najwyższych stanowiskach wojskowych wyjechali wczoraj do Spały, do prezydenta Rzeczypospolitej, premier Grabski oraz minister spraw wojskowych Sosnkowski.

P. Young wraca.

Sin Warszawa. (Telefonem). Dowiaduję się, że komandor Hilton Young wraca w najbliższych dniach do Polski.

Zgon posła.

Sin Warszawa. (Telefonem). Wczoraj zmarł w Warszawie poseł Wacław Kryński (Związek Ludowo Narodowy).

Oficyalny kurs franka złotego w dniu 12 bm. **1,900.000** — w dniu 13 bm. **1,890.000**.

Frank złoty dla cen tytoniu od **14** do **20** bm. **1,910.000.**

Frank złoty dla kolei i poczt. od **16** do **31** bm. **1,900.000.**

Większość senatka krzywdzi interesy pracowników.

Zmiany w ustawie o mnożniku.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na wczorajszem posiedzeniu Senatu toczyła się w dalszym ciągu dyskusya nad ustawą sanacyjną. W dyskusyi przemawiali senatorowie: Buzek, Gabryński, Siedlecki, Krzyżanowski, Adelmann i inni.

W głosowaniu ustawę przyjęto 64 głosami przeciw 5. 7 kartek oddano białych.

Następnie obradowano nad ustawę o przymusowem stosowaniu wskaźnika drożyźnianego. Referent przedstawił szereg poprawek, niekorzystnych dla sfer pracujących. Tak np. do art. 1 wniósł poprawkę zwalniającą od stosowania mnożnika przedsiębiorstwa zatrudniają ce mniej niż 4 robotników. Do art. 4 wniesiono poprawkę, by przymus nie stosował się do tych przedsiębiorstw, które wprowadziły już płace waloryzowane.

Do art. 6, który w brzmieniu uchwalonem przez sejm, orzekał, że pracodawcy winni wymierzać osobom przyjętym na dane stanowisko płacę w tej samej wysokości, jaką miał poprzedni pracownik... na temsamem stanowisku. W głosowaniu artykuł ten został zmieniony w tym duchu, że przedsiębiorstwa będą mogły przyjmować tańszych robotników, a odprawiać droższych.

W dyskusyi zabrał głos minister pracy Darowski, który polemizował z wywodami referenta i poprawkami większości. Mowca oświadcza, że poprawki te mogą wywołać strejki, które w chwili obecnej zazwyczaj przybierają formy ostre i groźne.

Również sprzeciwili się poprawkom referenta sen. Posner, Banaszek, Osiński i Misiołek. Zwlaszcza ten ostatni ostro napiętnował taktykę większości. W obronie poprawek stanął m. in. b. minister Nowodworski.

W głosowaniu odrzucono wniosek o przyjęcie ustawy bez zmian (w brzmieniu sejmowem) 42 głosami przeciw 31.

Przyjęto poprawkę senatora Kernera (Koło Żydowskie), że przymus stosowania wskaźników drożyźnianych obowiązywać będzie również gminy żydowskie.

Następne posiedzenie we środę.

* * *

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na przedpołudniowem posiedzeniu senackiej komisyi prawniczej senator Posner domagał się reasumpcyi uchwał komisyi wnoszących szereg paprawek, niekorzystnych dla pracowników, do ustawy o przymusowem stosowaniu mnożnika (drożyźnianego. Przewodniczący komisyi senator Ringel (Koło Żydowskie) ex praesidio poparł wniosek senatora Posnera i przerwał posiedzenie celem dania możności porozumienia się. Do porozumienia jednak nie doszło.

Doniosłe obrady Małej Ententy w Belgradzie

Ustalenie wspólnego planu w najważniejszych sprawach.

Belgrad, 11. 1 PAT. Benesz i Nincic naradzali się nad sprawami dotyczącemi specyalnie Czechosłowacyi i Jugosławii. Następnie Benesz odbył bardzo ważną naradę z Pasiczem w sprawie stosunków z Rosyą sowiecką przewidując możliwość ustalenia wspólnej linii postępowania w porozumieniu z wielkiemi mocarstwami.

Belgrad, 11. 1 PAT. Polradio. Nincic złożył przedstawicielom prasy oświadczenie, że jednym z najważniejszych punktów programu konferencyi jest sprawa kontroli pożyczki węgierskiej. W kwestyi tej mała ententa domaga się ścisłych gwarancyi zgodnie z brzmieniem odnośnych postanowień traktatu w Trianon. Rzeczoznawcy trzech państw sukcesyjnych przygotować mają podstawy układu z Węgrami w sprawie podziału archiwów dotyczących terytoryów korony św. Szczepana, które znajdują się w ich władaniu.

Belgrad, 11. 1 PAT. Polradio. Dzienniki belgradzkie stwierdzają rozszerzenie się podstaw małej ententy w związku z projektowanym układem francusko-czeskim. Układ ten bowiem opiera się na poszanowaniu traktatów, co jest pierwszą i główną zasadą małej ententy.

Negatywne stanowisko rządu polskiego.

Wiedeń, 11. 1 PAT. „Neue Fr. Presse" donosi z Belgradu: Rząd polski, który na ostatnią konferencyę w Sinaja wysłał swego obserwatora, na obecnej konferencyi nie jest wcale zastąpiony. W konferencyi belgradzkiej nie uczestniczy także poseł polski w Belgradzie Okęcki. Wobec dziennikarzy oświadczył poseł Okęcki, że Polska nie może w danej chwili określić wyczerpująco swe stanowisko wobec małej ententy, ponieważ musi ona przedtem przeczekać na wyjaśnienie się stanowiska małej ententy wobec rządu sowieckiego. Polska w stosunku do Rosyi sowieckiej ma swą specyalną sferę interesów, a nadto Polska mając 30 milionów mieszkańców, słusznie może żądać pierwszego słowa w polityce Europy wschodniej.

Stanowisko Francyi wobec zamachu na separatystów.

Paryż, 11 stycznia. PAT. Temps zajmuje się w artykule wstępnym sprawą zamordowania separatystów w Palatynacie i wyraża obawę, że zamordowanie to wywoła nowe konflikty. Dziennik oświadcza się przeciw stanowisku Anglii, zajętem przez tę w ostatnim czasie w szczególności w sprawie Palatynatu i stwierdza, że poprawa stosunku Anglii do Francyi jeszcze nie nastąpiła, Francya jednak będzie szukała sposobności, aby przyjaźnie współpracować z przyszłym gabinetem angielskim Co do stosunków francusko niemieckich odniesiono w ostatnich czasach wrażenie, że nastąpiło złagodzenie naprężenia. Byłoby ubolewania godnem, gdyby zajścia w Palatynacie dały powód do nowego naprężenia.

Protest rządu niemieckiego.

Berlin, 11 stycznia. PAT. Rząd niemiecki ma zamiar wystosować do komisyi nadreńskiej protest przeciw uwięzieniu zakładników przez separatystów w Palatynacie.

Podjęcie działalności międzysoj. komisyi kontrolnej

Berlin. PAT. Dnia 11 stycznia. Komunikat urzędowy ogłoszony w Berlinie, podaje do wiadomości, iż międzysojusz. komisya kontroli wojskowej zawiadomiła rząd rzeszy otem, że wizytacye kontrolne po całorocznej przerwie odbędą się dnia 10 i 12 stycznia.

Senzacyjny wynik śledztwa w sprawie zamachu w Csongradzie

Osławiony Iwan Hejjas patronem całej akcyi.

Budapeszt, 11. 1 PAT. „Pester Lloyd" donosi, że osoby aresztowane w związku z aferą bombową w Csongradzie zeznały iż należały do organizacyi brygady Alfilda, której celem było obalenie rządu Bethlena i wprowadzenie na Węgrzech dyktatury wojskowej pod kierunkiem Iwana Hejjasa. Organizacya brygady Alfilda sięga poza szeregi armii węgierskiej i potworzyła swe grupy po miastach Członkowie tej organizacyi mieli otrzymać broń i na dany znak wtargnąć do Budapesztu objąć tam władzę. Władze sądowe skonfrontują aresztowanych i świadków z osobami, które powinny były wiedzieć o istnieniu tej brygady.

Poseł Thon przybył do Nowego Jorku.

Nowy Jork 11 stycznia. (Tel. wł.) Dziś przybył tu poseł Dr Thon, entuzyastycznie witany przez przedstawicieli instytucyi i korporacyi żydowskich.

„Wyzwolenie" wobec rządu.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Przywódca Jedności ludowej poseł Jan Dąbski oświadczył w rozmowie z Waszym korespondentem, iż w najbliższym czasie ukaże się odezwa „Wyzwolenia" i „Jedności Ludowej", która zajmie stanowisko wobec rządu p. Grabskiego. Odezwa stwierdzi wyraźnie, że „Wyzwolenie" zachowa się nadal z rezerwą wobec rządu, który wybitnie grawituje ku prawicy.

Waloryzacya płac robotników piekarskich w Warszawie.

Warszawa. PAT. Dnia 11 stycznia. Wczoraj odbyła się konferencya w sprawie zwaloryzowania płac robotników piekarskich. Po wyczerpującej dyskusyi przedstawiciele cechu piekarzy i grupy piekarń parowych w obecności przedstawicieli wydziału zaopatrywania zgodzili się na zwaloryzowanie płac zarobkowych w następującej wysokości: Od dnia 21. 1. br. wykwalifikowany robotnik piekarski otrzymywać będzie złotych polskich 7 a pracownik nieodpowiedzialny 6 i pół złotego dziennie według kursu franka złotego ogłaszanego przez ministra skarbu.

Rewizye u waluciarzy w Warszawie.

Warszawa. PAT. Dnia 11 stycznia. Pisma donoszą: Wczoraj władze policyjne dokonały rewizyi u obecnych w Cukierni Udziałowej. W wyniku rewizyi zabrano u 150 osób akcye wartości kilkunastu miliardów.

Czesko-turecki traktat handlowy

Praga, 11. 1 PAT. Polradio. „Prager Presse" dowiaduje się, że między Czechosłowacyą a Turcyą zostanie zawarty traktat handlowy na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania. Traktat ten pozatem legalizować będzie stan prawny obywateli czechosłowackich w Turcyi.

―――o―――

Konwencya militarna między Rosyą a Afganistanem.

Gdańsk, 11. 1 PAT. Pisma tutejsze ogłaszają wiadomość podaną przez dzienniki moskiewskie, że między Rosyą, a Afganistanem zawarty został traktat przyjaźni oraz traktat obronny. Trocki potwierdził powyższą wiadomość i oświadczył, że Rosya zawarła z Afganistanem konwencyę militarną.

Rozwiązanie Izby włoskiej.

Rzym, 11 stycznia PAT. Giornale d'Italia donosi, że dekret w sprawie rozwiązania izby został przedłożony królowi dziś rano do podpisania. Dekret będzie ogłoszony w sobotę.

Senzacyjna kradzież dokumentów wojskowych we Włoszech.

Rzym, 11 stycznia PAT. Wzdłuż toru kolejowego niedaleko Florencyi znaleziono kilka otwartych worków pocztowych. Przypuszczają, że zostały skradzione dokumenty wojskowe. Okoliczność, że otwarte worki należały do wojskowej poczty kuryerskiej nasuwa podejrzenie, że chodziło tu nie o kradzież listów wartościowych ale o akcyę szpiegowską. Władze wdrożyły śledztwo. Giornale d'Italia twierdzi, że skradzione zostały dokumenty, odnoszące się do ankiety władz wojskowych w Albanii.

Nowy szef gabinetu w Grecyi.

Ateny, 11. 1 PAT. Wobec wrogiego stanowiska partyi liberalnej i konserwatywnej Bussos złożył powierzoną mu misyę utworzenia gabinetu. Przewidują, że regent poleci Danglisowi utworzyć gabinet składający się wyłącznie z liberałów i konserwatystów przy współudziale Venizelosa.

Zatonięcie angielskiej łodzi podwodnej.

Londyn, 11. 1 PAT. Angielska łódź podwodna „L. 24" zatonęła na pełnem morzu w pobliżu Portlandu wskutek zderzenia się z pancernikiem. Istnieje obawa, że cała załoga zginęła.

PRZEGLĄD PRASY.

Pociecha endecyi. -- Film p. Witosa. -- Złoty róg p. Thuguta.

Kraków, 12 stycznia.

Sprawa ustąpienia rządu tak zwanej „Jedności Narodowej" jeszcze ciągle żywo zajmuje opinię publiczną. Endecya robi wprawdzie „dobrą minę do kiepskiej gry", ale nie może pokonać uczucia żalu, że ją wysadzono z siodła. Ma jednak jedną pociechę i to nie byle jaką. Przegrała faktycznie, ale zwyciężyła moralnie. Lewica dała się ujarzmić syrenim oczom barwnej legendy i zaakceptowała zasadę rządów polskiej większości. Flirt z demokracyą, próby wciągnięcia mniejszości narodowych do współrządów i współ-odpowiedzialności okazały się tylko pięknym gestem, po którym niestety żadne nie nastąpiły czyny. Ba, Thugut oświadczył nawet, że każdy Polak jest antysemitą, czyli, że każdy Polak jest endekiem. Liebchen was willst du noch mehr?

Racyę więc ma b. minister oświaty, p. Stanisław Grabski, gdy konstatuje w „Słowie Polskiem" zwycięstwo programu endecyi, gdyż:

„Już w czasie próby tworzenia gabinetu p. Thuguta zostało stwierdzone, że mimo ustąpienia rządu polskiej większości, zasada rządu większości polskiej została raz na zawsze ustalona, stała się podstawą moralną konstytucyi Państwa polskiego".

„Tajemnice rozłamu" zdradza obecnie obalony premier p. Witos, który, jak tytuł świadczy, byłby doskonałym autorem i reżyserem w jednej osobie scenaryusza filmowego z dziedziny polityki. Długie miesiące utrzymywano w napięciu uwagę całej opinii publicznej w Polsce, nie chcąc ogłosić wszem wobec i każdemu z osobna, nad czem panowie w Lanckoronie radzili. I teraz tekst układu w całej pełni nie został ogłoszony, dowiadujemy się tylko, że pp. Bryl i Pawłowski brali osobiście udział w dancingu z Chjeną. Z rozgoryczeniem pisze p. Witos, w „Piaście":

„A jednak Pluta i Pawłowski należeli do grona posłów, którzy znali szczegóły najdrobniejsze układu, zawrzeć się mającego ze stronnictwami „ósemki", oni przygotowali decyzyę Klubu i innych władz partyjnych, na wielu wielu zebraniach Pawłowski jak najwięcej energicznie i gorąco wzywał do spiesznego zrealizowania układu w imię państwowego i ludowego interesu, nie dając nawet czasu do namysłu. Żyją świadkowie i istnieją protokóły, które to potwierdzą, a panowie ci zechcą sobie przypomnieć, w jakiem gronie i w czyjej obecności to wszystko się działo".

„Ambo meliores" możemy powiedzieć po przeczytaniu tego aktu oskarżenia pod adresem „warchołów" z secesyi „Piasta". Teraz p. Witos znowu występuje jako pogromca obszarników, chociaż jak pisma warszawskie donoszą, znowu ten chłopski Reinecke Fuchs coś tam w Poznaniu z panami obszarnikami pertraktował, by założyć stronnictwo bogatego chłopstwa.

Że p. Thugut nie zawsze dobrze czyni i że się zaczyna coś burzyć w państwie „Wyzwolenia" nieściły jeszcze nie wyzwolonem z czadów endeckiego bagienka — świadczy list otwarty starego zaraniaka p. Jana Szyszki, ogłoszony w organie starej gwardyi Belwederu „Głos Prawdy". Pan ten rodem z Klody rzuca kłody pod nogi swemu przywódcy. Tenor tego listu da się zamknąć w parafrazie z Wyspiańskiego:

„Miałeś, wodzu, złoty róg.."

Zamiast stworzyć rząd z Piłsudskim na czele, uląkł się p. Thugut, za co dostaje taką reprymendę:

„Jeżeli Ty panie prezesie nie masz tyle odwagi, aby podjąć otwartą walkę z wrogiem ludu i państwa, to oddaj przodownictwo ludziom młodszym duchem i odważniejszym w czynach, bo słowa nam już dzisiaj nie wystarczają, a fala żądań i nadziei może się skierować w inną stronę".

Życie polityczne.

ROBOTNICY ŁÓDZCY PRZECIW LEWICY SEJMOWEJ.

W związku z groźnym zatargiem, wyniklym na tle nieprzyznania robotnikom w przemyśle włókienniczym podwyżki za drugą połowę grudnia i w związku z redukcyą płac w przemyśle metalowym, odbyło się w Łodzi 8 bm. posiedzenie zarządów związków zawodowych, reprezentujących 21 związków.

Po dłuższej dyskusyi przyjęto rezolucyę, w której stwierdza się, że atak na płace robotników wobec ustawowego zagwarantowania wskaźnika drożyźnianego, dąży do obniżenia poziomu płac w chwili, kiedy rząd zabiera się do tak zwanej sanacyi skarbu.

„Konferencya stwierdza, że wszystkie dotychczasowe kombinacye o naprawie skarbu, wszystkich dotychczasowych rządów i ministrów skarbu odbiły się wyłącznie na barkach klasy robotniczej, jak podatki dochodowe od zarobków robotniczych, daniny, waloryzacya rządu Grabskiego, którego popiera tak zwana lewica, nawet tak daleko, że oddaje swe głosy na nadzwyczajne pełnomocnictwa rządowi burżuazyjnemu. — Konferencya stwierdza, że waloryzacya przedewszystkiem winna się rozpocząć od zarobków robotniczych, a takową może dokonać tylko rząd robotniczo-chłopski".

Wobec tego żądają związki zawodowe zmiany polityki od tych przywódców, którzy „mianują się obrońcami proletaryatu, aby prowadzili bezwzględną walkę o rząd robotniczo-chłopski, który zabezpieczy całkowicie interesy klasy robotniczej".

NASTROJE W „PIAŚCIE".

Wysunięta przez p. Witosa koncepcya przekształcenia „Piasta" w stronnictwo agrarne, broniące interesów zamożnego włościaństwa i średniej własności ziemskiej napotyka w klubie „Piasta" na energiczną opozycyę, której zdaniem należałoby raczej pomyśleć o zjednoczeniu ruchu ludowego.

Na ostatniem posiedzeniu zarządu „Piasta" przy omówieniu spraw organizacyjnych i ostatniego rozłamu w stronnictwie, b. poseł Wasilewski ostro zaatakował władze partyjne za nieliczenie się za rządów p. Witosa z opinią członków stronnictwa pozostających poza klubem sejmowym. Wywody p. Wasilewskiego poparli sen. Błyskosz, posłowie Szmigel i Byrka oraz p. Kapski i Lankau.

Przyczyny ustąpienia min. Rosenbauma.

Okoliczności dymisyi. — Pismo min. Rosenbauma. — Rozmowa Rosenbauma z Galwanowskim. — Konferencya z działaczami żydowskimi. — Co mówi Galwanowski?

Kowno. (ŻAT.) Jak już donieśliśmy podał się minister dla spraw żydowskich na Litwie dr. Rosenbaum do dymisyi. Do ostatecznej decyzyi doszło wśród następujących okoliczności: Zaraz po powrocie ministra Rosenbauma z podróży zagranicę odbył on konferencyę z żydowskimi politykami i syońskim centralnym komitetem na Litwie. Konferencya miała ustalić stan rzeczy w związku z odrzuceniem przez sejm litewski budżetu żydowskiego ministerstwa. W rezultacie tej konferencyi zwrócił się dr. Rosenbaum osobiście do premiera Galwanowskiego z listem następującej treści.

„Ze względu na to, że program żydowskiego ministerstwa, który nakreśliłem, obejmując urząd ministra dla spraw żydowskich nie może być urzeczywistniony, uważam za zbyteczne dłuższe pozostanie w urzędzie. Proszę waszą ekscelencyę o przedłożenie prezydentowi państwa mojej prośby o dymisyę".

Premier przyjął na razie dymisyę dra Rosenbauma, prosząc go o zatrzymanie urzędu, aż do decyzyi prezydenta.

Korespondent ŻATu dowiaduje się: że podczas przedłożenia wspomnianego listu doszło między drem Rosenbaumem a premierem Galwanowskim do następującej wymiany zdań: Minister Rosenbaum zwrócił uwagę na przykrą dla niego sytuacyę wytworzoną wskutek odrzucenia budżetu żydowskiego ministerstwa zwłaszcza, że zagranicą a przedewszystkiem w Londynie zapewniał, że żydowskie ministeryum nie zostanie zlikwidowane. W odpowiedzi zaznaczył premier Galwanowski, że ro-

ARKADYUSZ AWERCZENKO.

Męczennicy nauki

Gdy nauczyciel wszedł do pokoju, palto jego zaczepiło się o rączkę drzwi.

Natychmiast podbiegli z pomocą: Miszka, ojciec Miszki i służąca.

Wszyscy byli zakłopotani a nauczyciel największej.

Wstrząsnął we drzwiach nogami, potarł ręce, niewiadomo z jakiej przyczyny nadął usta i rzekł ponuro:

— No... jak się syn miewa?..

— Dziękuję... zdrów... niczego sobie. Miszka! Zostaw nos! Czekaj! Pokażę ci!..

Nastąpiła chwila ciszy.

— Na ulicy okropny śnieg...

— Taaaaak...

Nauczyciel podszedł do ściany i począł się przypatrywać obrazkowi: „Babcia opowiada bajki"...

— Proszę!.. Niech pan siądzie...

— Dziękuję... Bardzo ładny obraz...

— Tak...

Nauczyciel usiadł i poraz drugi potarł czerwone od zimna ręce. —

— No, jak tam?.. Co słychać?.. Jak się kawaler czuje...

Onieśmielony Miszka drapał poręcz krzesełka i odrzekł:

— Dziękuję... Dobrze...

Nauczyciel pokiwał głową, cmoknął dwa razy językiem, nagle skoczył z krzesła i zapytał:

— Olejną farbą?..

— Co?!

— Nic... Nic... Ten obrazek: „Babcia opowiada bajki"... malowany jest olejną farbą?..

— Ach, ten obrazek!.. Nic! Bezpłatny dodatek do „Mojego Pisemka".

— Aha... Bardzo ładne pisemko.. Bardzo ładne..

— Taaaaak...

— A tego... A w szkole miałem wczoraj dziwny wypadek.... Uczeń zemdlał nagle w klasie podczas lekcyi...

— Z głodu chyba... — domyśliła się matka — Miszka! Jak trzymasz ręce?! Czekaj!..

— Kawaler, panie tego, powinien słuchać matkę... one nas, panie tego, karmią i...

Miszka spojrzał na nauczyciela z przestrachem i szepnął:

— Ja.. ja.. ja.. się słucham..

— A... a te obrazy to wspaniała rzecz... Mało co się tam płaci, panie tego.. a.. a.. tego:: to:: to dostaje się bezpłatnie i— tego— i obraz „Babcia opowiada bajki"... i.. różne książki chyba..

— Taaaak... Różne... różne...

— A w tym roku jaka nagroda będzie?..

— Nie wiem... Przestaliśmy już prenumerować... Drogo wynosi i mało z tego pożytku... Gdy Miszka nasz był mały, no, to jeszcze, ale teraz...

Nauczyciel podszedł jeszcze raz do ściany i pomacał obraz:

— Dziwne... Prawdziwa olejna farba...

Poprawił sobie krawat i przymrużył oczy.

— Może pan będzie łaskaw pierwszą lekcyę poświęcić na przeegzaminowanie mnie...

Nauczyciel westchnął.

— Tak, tak... Bezwzględnie... Ja tak zawsze postępuję — — —

— Przejdziemy do jego pokoju...

Wszyscy wstali i przeszli ciemny korytarz.

Nauczyciel szedł pierwszy i gdy otworzył niepozorne drzwi w końcu korytarza, zmieszał się okropnie, zatrzasnął z powrotem i wymamrotał:

— Przepraszam...

— Nie, nie, nie!.. To nie tam!.. — krzyknął po niewczasie ojciec a Miszka, idąc w końcu dusi się ze śmiechu.

Weszli do małego pokoiku i usiedli.

Matka usiadła na łóżku w takiej pozycyi, by można było bez zwrócenia na siebie uwagi usunąć w głąb nogą jakiś przedmiot, który mógłby narazić estetykę pana nauczyciela.

Nauczyciel rzucił okiem na ściany pokoju i przestraszony zauważył, że nie było na nich ani jednego obrazka.

Spojrzał na stół, zabrudzony różnokolorowym atramentem.

Wziął poszarpany atlas i przewracał kartki.

— Ameryka... No, więc, kawalerze. Pokaż mi, gdzie tu jest miasto Transvaal, no...

Miszka zbliżył się do stołu i rzekł stanowczo:

— Transvaal o trzy stronice dalej, w Afryce...

Nauczyciel uśmiechnął się zagadkowo i rzekł:

— Aha... kawaler nie da się złapać... Wiedział

sumie motywy ustąpienia dra Rosenbauma, radzi mu jednak, nie trwać przy prośbie o dymisyę, ponieważ może to przynieść szkodę ogółowi żydowskiemu na Litwie.

Po tej rozmowie odbył minister Rosenbaum ponownie konferencyę z żydowskimi działaczami i oświadczył, że najprawdopodobniej prezydent Litwy zwróci się do niego z prośbą pozostania w gabinecie, albo powierzy ministerstwo żydowskie innej osobistości, cieszącej się zaufaniem żydostwa litewskiego. Oficyalne czynniki pragną, by dr. Rosenbaum pozostał nadal w gabinecie jako minister dla spraw żydowskich.

W związku ze stanowiskiem litewskiego premiera Galwanowskiego, wobec ministeryum żydowskiego jest bardzo charakterystyczny wywiad, jakiego udzielił współpracownikowi organu rządowego „Echo“. Galwanowski miał powiedzieć, że po załatwieniu sprawy obywatelstwa jest ministerstwo żydowskie częściowo niepotrzebne. W zakres jego resortu wchodzą bowiem jeszcze sprawy szkolnictwa, które mogą być regulowane w razie, gdyby dr. Rosenbaum ustąpił przez bezpośrednie porozumienie się Żydowskiej Rady Narodowej z ministerstwem oświaty. O gminach żydowskich i innych sprawach wchodzących w zakres ministerstwa żydowskiego premier Galwanowski nie wspomniał.

———o———

Król Hussein w Zajordanii.

Jerozolima. (ŻAT.) 3 stycznia przybył król Hedżasu do Aman, stolicy Zajordanii. Angielskie ministeryum kolonii zawiadomiło zarząd palestyński, że podróż arabskiego króla do Amman ma oficyalny charakter.

Prezydent palestyńsko-arabskiej Egzekutywy Muza Kazim pasza będzie konferował z Husseinem w sprawach traktatu angielsko- arabskiego. Jak donoszą z miarodajnych źródeł przybędzie król Hussein także do Jerozolimy.

Sprawa palestyńska w prasie angielskiej.

W „Review Fortnightly“ ogłosił kapitan Bronton artykuł o Palestynie. Autor wskazuje, że Arabowie nie mają racyi, kiedy przypuszczają, że przyrzeczenia dane królowi Husseinowi w roku 1915 odnoszą się także do Palestyny i że rząd angielski czyni słusznie uważając, że Palestyna nie może należeć do arabskiej federacyi.

W „English Review“ ogłosił Herbert Bentwich artykuł o Anglii i syonizmie politycznym w którym szczególnie podkreśla autor wielką rolę Teodora Herzla i jego polityki syońskiej.

Szkolnictwo w Palestynie.

Rząd Palestyny zaprojektował współudział ludności Palestyny w organizacyi szkolnictwa. Zarząd szkolnictwa będzie spoczywał w rękach przedstawicieli ludności i będzie obdarzony odpowiedniemi pełnomocnictwami finansowemi i administracyjnemi. Arabska Egzekutywa nie jest przeciwna tej propozycyi. Przedstawiciele żydostwa palestyńskiego nie zajęli jeszcze wobec tego planu stanowiska.

łem o tem ,że Transvaal, panie tego... ale chciałem kawalera złapać..

— Tego... A historyę kawaler pamięta?

— Starożytną czy nowoczesną?..

— No, lepiej coś z nowej historyi... Jak się, naprzykład, nazywał ten król, któremu wyrosło drzewo z brzucha?..

— Nie jemu wyrosło drzewo z brzucha, lecz jego matce.. Jej się śniło... On się nazywał Cyrus...

— No, właśnie, właśnie.. Wyobraź pan sobie — zwrócił się do ojca — był inny taki dziwak: chciał morze biczem wychłostać... Jak to się panu podoba?

— Tak, wogóle.. Grecy — komiczni ludzie...

Nauczyciel dostał nagle animuszu i spytał ostro:

— A gdzie jest Berlin?! —

— W Niemczech...

— Doskonale!. Bardzo dobrze!.. Zda, ma się rozumieć... Ale ty się chłopcze, pamiętaj, ucz się, chłopcze, pamiętaj, i tego... i słuchaj rodziców, bo oni to tego... oni przecież... pracują.. a tego.. a ja już pójdę, bo mam jeszcze pięć lekcyi do wieczora...

Wszyscy wstali.

— Może herbaty?

— Nie... Już późno . jutro o tej porze przyjdę na lekcyę.. Dowidzenia...

* * *

Stojąc przed bramą, nauczyciel potknął się o schodek i wpadł na stróża.

— Psiakrew! — wrzasnął nauczyciel — porządki wasze!.. Wszędzie schodki, schodki i schodki!.. Pomyślałby kto, że bez schodków żyć nie można!..

Pogrzeb błp. Alfreda Grünfelda.

Jak już donieśliśmy zmarł niedawno w 72 roku życia, we Wiedniu znany pianista Alfred Grünfeld. Zmarły był jedną z najbardziej popularnych osobistości we Wiedniu. Niezrównany artysta, szlachetny i uczynny człowiek zaskarbił sobie szczególną miłość u swoich rodaków-Żydów wiedeńskich. Niezliczone razy dawał koncerty na rzecz ubogich i sam brał żywy i czynny udział we wszystkich imprezach filantropijnych. Od 50 lat był gwiazdą artystów wiedeńskich a jeszcze na 8 dni przed śmiercią czarował publiczność wiedeńską swą wspaniałą grą.

Alfred Grünfeld cierpiał od szeregu lat na raka. Ostatnio nabawił się zapalenia płuc — co było bezpośrednią przyczyną śmierci tego niepospolitego artysty, wiernego Żyda i szlachetnego człowieka.

* * *

Dnia 7 stycznia odbył się pogrzeb Zmarłego, który był godnym wyrazem czci wszystkich warstw — dla artysty. Niezliczone tłumy wzięły udział w pogrzebie. Zmarłego żegnali w imieniu społeczeństwa żydowskiego hebrajskiem przemówieniem rabin dr. Grunwald i przedstawiciel kahału prof. dr. Pick, w imieniu miasta Wiednia przemawiał burmistrz Seitz, a w imieniu Zrzeszenia muzyków — dr. Spieler.

Budowa gmachu Zyd. Szkoły Rzemieślniczej w Krakowie

rozpocznie się na wiosnę.

Kraków, 12 stycznia.

Kilkakrotnie już poruszaliśmy zagadnienia przewarstwowienia ludności żydowskiej. Do sprawy tej jednak ciągle wracać należy, póki nie będą widoczne jakieś konkretne czyny, dowodzące, że społeczeństwo żydowskie zdaje sobie sprawę z tego, po jakiej drodze potoczyć się ma rozwiązanie tego piekącego problemu. I istotnie znalazło się w Krakowie grono ludzi, którzy postawili sobie za cel: uruchomienie Żydowskiej Szkoły Rzemieślniczej. Jak więc czytelnicy nasi wiedzą, istnieje już w mieście naszem Towarzystwo Żyd. Szkoły Rzemieślniczej, którego sprężyste kierownictwo daje rękojmię, że niedługo, a w mieście naszem powstanie istotnie pierwsza w tej połaci kraju żydowska szkoła tego typu.

Na razie jednak sama dobra wola i energia mniej lub więcej licznego grona nie wystarczy. Trzeba, by niezmordowanej pracy kierownictwa Towarzystwa Żyd. Szkoły Rzem. towarzyszyło jak najwydatniejsze poparcie całego społeczeństwa żydowkiego.

Z zadowoleniem też stwierdzić należy, że w tym kierunku można stwierdzić wcale dodatnie objawy. Ogół żydostwa krakowskiego nie dwuznacznie okazał sympatye celom, jakie obrało Towarzystwo. Wyrazem tego było odbyte w b. tygodniu pod przewodnictwem p. inż. Kanarka zebranie obywatelskie, na którem roz ważano sposoby realizacyi głównego planu: budowy gmachu szkolnego. Z sprawozdań przedłożonych przez pp. inż. Kanarka i Ständiga okazuje się, że Towarzystwo wkrótce zakupi parcelę pod budowę, a obecnie zarząd zaprzątnięty jest głównie zebraniem potrzebnej gotówki. Dotąd datki wpływają wcale znaczne. Towarzystwo rozporządza już dwoma miliardami mkp, a jeśli się uwzględni krótką przestrzeń czasu, w którym dokonano tego, uznać należy, że praca kierownictwa jest bardzo owocna. Na zebraniu zorganizowano i usystematyzowano dalszą akcyę zbiórkową, a ponieważ pracę wzięli na siebie obywatele cieszący się w mieście naszem ogólnem poważaniem, spodziewać się należy, że akcyja przyniesie obfite plony.

Tak więc sprawa budowy gmachu jest na najlepszej drodze i bliską już jest realizacyi. Kierownictwo Towarzystwa liczy się z tem, że z wiosną przystąpi się już do budowy.

Z SALI ODCZYTOWEJ.

Udział Chetytów w rozwoju kultury starożytnego Wschodu.

„Udział Chetytów w rozwoju kultury starożytnego Wschodu“.

Staraniem żyd. zw. młodz. akadem. Przedświt-Haszachar, odbył się we czwartek odczyt znanego oryentalisty prof. Uniw. lwowskiego Dra M. Schorra n. t. „Udział Chetytów w rozwoju kultury starożytnego Wschodu“, W półtoragodzinnym odczycie przedstawił prelegent wyniki badań nad zabytkami i pomnikami, odnoszącemi się do dziejów politycznych i kulturalnych tego — obok Egiptu, Asyryi i Babilonu — najpoważniejszego państwa starożytnego Wschodu. Przez długi czas jedynem źródłem, wskazującem na istnienie Chetytów i pozwalającem — choć z wielką trudnością — odtworzyć ich historyę jest Biblia.

„Bnej Chet“ (synowie Cheta) — jak ich nazywa Biblia — był to lud, który z ojczyzny swej Małej Azyi drogą zbrojnych podbojów rozprzestrzenił się daleko, na południe, zajął prawie całą Syryę i stał się groźnym rywalem państwa Faraonów. Na rywalizacyę tę wskazuje traktat, zawarty między potężnym Ramzesem II a wielkim królem Chetytów Chatuszi, (traktat ten zachowany prawie w całości w wykopaliskach w Tel-Amarna jest pierwszym historycznym traktatem tego rodzaju). Niedługo jednak trwała potęga państwa Chetytów. Ostatni cios zadali im Asyryjczycy. Od tego czasu znikają Chetyci z areny dziejów Wschodu.

Dopiero badania słynnych asyryologów Winklera i Prosny'ego rzuciły jasny snop światła na dzieje kulturalne i na zabytki literatury, sztuki i religii tego ludu.

Przyczyniły się do tego przedewszystkiem wykopaliska, dokonane w ostatnich dwu dziesięcioleciach około Angory, gdzie znaleziono wielkie archiwum państwowe dawnego państwa chetyckiego. Archiwum to zawierało pomniki, pisane w piśmie klinowem a w języku — będącym przez długi czas zagadką dla badaczy starożytności. Dopiero w ostatnich latach udało się czeskiemu oryentaliście Prosnemu rozwiązać zagadkę języka Chetytów. Jest to wedle przypuszczeń tego uczonego język mający źródłosłowa podobne do języków Indoeuropejskich. Wyniki tych badań zbudziły wielkie zainteresowanie w kołach uczonych i rzuciły nowe światło na dzieje starożytnego Wschodu i na udział Chetytów w kulturze ogólno-ludzkiej. Rozbiorowi treści pomników, wykopanych w stolicy Chetytów a właszcza słynnego kodeksu prawa chetyckiego poświęcił prelegent końcowe uwagi swego zajmującego odczytu.

Bardzo licznie zebrana, doborowa publiczność, wśród której zauważyliśmy kilku profesorów Uniwersytetu krakowskiego, nagrodziła prelegenta gromkimi oklaskami. Wcale znaczny czysty dochód przeznaczono, na wyraźne życzenie p. prof. Schorra, na rzecz hebrejskiego Uniwersytetu w Jerozolimie.

NADESŁANE CZASOPISMA.

„TARBUT“ miesięcznik pedagogiczny, zeszyt pierwszy nowego rocznika.

„HAIWRI“ wychodzi w Rzeszowie.

„HAJARDEN“ Nr. 9, i 11. wychodzący w Przeworsku, miesięcznik rzekomo-literacki, obfitujący jednakowoż w artykuły treści religijno-naukowe.

„ITONENU“ organ chaluców małopolskich, wydany we Lwowie.

„WIADOMOŚCI LITERACKIE NR. 1. na jego treść składają się: słowo wstępne od redakcyi, wywiad ze Stefanem Żeromskim, korespondencya z Monachium pióra St. Schayera, artykuł w sprawie położenia przemysłu kinematograficznego w Polsce oraz dział bieżący złożony z szeregu sprawozdań i kroniki zagranicznej (St. Baliński, J. Iwaszkiewicz, A. Słonimski, A. Stern).

KRONIKA.

Kraków, 12 stycznia.

— AKADEMIA KU CZCI WŁODZIMIERZA TETMAJERA. Związek artystów-malarzy w Krakowie urządza dnia 2 lutego br. uroczystą Akademię ku czci Włodzimierza Tetmajera w salach Starego Teatru. W Akademii wezmą udział delegaci związków artystów malarzy z całej Polski.

— GOŚCIE ZAGRANICZNI W KRAKOWIE. Dziś o godzinie 8.10 rano przyjeżdżają do Krakowa członkowie międzynarodowej konferencyi kolejowej, w której skład wchodzą Francuzi, Szwajcarzy, Włosi, Estończycy, Finowie i Łotysze. Konferencya odbywała się przez kilka dni w Warszawie, a obecnie członkowie jej zwiedzają Polskę na zaproszenie rządu polskiego. Wycieczka zagraniczna zabawi w Krakowie jeden dzień, w czasie którego zwiedzi zabytki i saliny wielickie.

— DOKOŁA ŚLEDZTWA W SPRAWIE ROZRUCHÓW. Jak się dowiadujemy, w ostatnich dniach policya krakowska nadesłała do prokuratury dalsze doniesienia na szereg osób o uczestnictwo w rozruchach listopadowych. Z tego powodu ukończenie śledztwa uległo nowej zwłoce, gdyż sędziowie śledczy na podstawie doniesień policyi przeprowadzają przesłuchania obwinionych i świadków. Nowych aresztowań w ostatnich czasach nie zarządzono. Jak słychać, przebywający dotąd w więzieniach aresztowani w liczbie około 20 osób, nie zostaną uwolnieni przed rozprawą ani za kaucyą, ani na podstawie wyników śledztwa.

— CENY MIĘSA W KRAKOWIE już od blizko dwóch tygodni nie są regulowane, co pozwala rzeźnikom na dowolne dyktowanie cen. Doszło do tego, że za 1 kg mięsa koszernego pobierają rzeźnicy już 7—8 milionów mp, czyli blizko 3-krotną kwotę, ustaloną przez komisyę, a przeszło 100 procent więcej, aniżeli wypadałoby po przeliczeniu na ceny przedwojenne. Możeby komisya cennikowa zajęła się ustaleniem nowych cen, a rzeczą magistratu jest dopilnować przestrzegania tych cenników.

— CHLEB ZNOWU PODROŻAŁ. Wczoraj w południe odbyło się posiedzenie miejskiej komisyi cennikowej, na którem podwyższono po raz trzeci w bieżącym tygodniu ceny pieczywa. Nowy cennik, który dziś wchodzi w życie, jest następujący: 1 kg chleba jasnego 440 tysięcy mp., ciemnego 400 tysięcy mp. Z powodu pewnej stabilizacyi cen mąki pszennej uchwalono ceny bułek pozostawić niezmienione. Przy ustaleniu ceny chleba przyjęto przeciętną cenę 43 milionów mp. za 100 kg mąki żytniej.

— SPADEK CEN NA TARGU. Dzięki ustaniu mrozów i zwiększeniu dowozu, wyśrubowane w ostatnich dniach do niebywałej wysokości ceny targowe uległy wczoraj wydatnemu obniżeniu. Płacono za 1 litr mleka zbieranego 200—250 tys., niezbieranego 300—350 tys., śmietany słodkiej 400—500 tys., kwaśnej 700—800 tys., 1 kg masła 5,200—6,000. 1 kg ziemniaków 200—250 tys., buraków 140—200 tys., kalafior 800—1,000 tys. Kura 5—8 milionów, kaczka 5—9 milionów, gęś 15—20 milionów, indyk 15—22 mil.

— „POGADANKA CHALUCÓW“ odbędzie się dnia 13 bm. w sali „Ezry“ (Krakowska 41) o godz. 6 wieczorem. Codziennie odbywa się rejestracya od godz. 6 do 8 wieczorem.

— OSTRZEŻENIE. Komitet lokalny „Hechalucu“ w Krakowie komunikuje, że uwijający się od pewnego czasu po domach żydowskich dwaj osobnicy (jeden z nich Rosyanin), i zbierający rzekomo na chaluców, nie mają do zbiórki tej żadnego upoważnienia. Komitet ostrzega przed tymi indywiduami i zaznacza, że wszystkich zbierających na ten cel należy legitymować i stwierdzić, czy posiadają legitymacyę organizacyi „Hechaluc“, uprawniającą do zbiórek.

— NIE USZEDŁ Z ŁUPEM. Policya aresztowała wczoraj na ul. Gołębiej 22, letniego Jana Gajca w chwili, gdy niósł on z drugim osobnikiem 4 futra damskie, 3 lisy żółte, 4 kangury, 1 raglan i 3 czapki barankowe. Rzeczy te pochodzą z kradzieży, popełnionej ubiegłej nocy w składzie futer firmy Schneidrowicz w Rynku gł. l. 29. Spólnik jego zbiegł w niewiadomym kierunku.

O uregulowanie czynszów najmu w Krakowie.

Konferencya u wojewody Kowalikowskiego.

Wczoraj odbyła się pod przewodnictwem wojewody Kowalikowskiego konferencya w sprawie dobrowolnego unormowania wysokości czynszów między właścicielami realności a lokatorami w Krakowie. Konferencya ta była wynikiem uchwały ławników urzędu rozjemczego z dnia 28 grudnia z. r., ustalającej na styczeń br. stały mnożnik czynszowy, oraz wiecu lokatorów z 6 bm., który przeciw tym uchwałom wystąpił. W konferencyi wzięli udział wiceprezydenci m. Rolle i dr Wielgus, prezydent sądu okręg. Panek, prezes urzędu rozjemczego Warchałowski, naczelnicy wydziałów województwa Nowicki, Niesiołowski, Krupiński, dyrektor policyi dr Styczeń, nadto reprezentanci towarzystw właścicieli realności i towarzystw ochrony lokatorów.

Po dłuższej dyskusyi zapadła uchwała, aby przed rozstrzygnięciem tej sprawy reprezentanci towarzystw ochrony lokatorów przedłożyli na ręce wojewody sformułowane postulaty w myśl wywodów na konferencyi ustalonych. Postulaty te na następującej konferencyi będą ostatecznie rozpatrzone i uchwalone jako dyrektywy do opłacania, względnie pobierania czynszów w miesiącu lutym br. Uwzględniając krytyczne położenie pewnej części ludności, pozbawionej pracy, a zarazem urzędników, emerytów, wdów i tp. wojewoda zaapelował do przedstawicieli obu towarzystw właść. realn, aby wezwali swych członków do stosowania względem powyższych sfer lokatorów ulg czynszowych w jak najszerszej mierze.

Wyroby tytoniowe drożeją o 55 procent.

Na tydzień od 13-go do 19 bm. został frank waloryzacyjny dla wyrobów tytoniowych ustalony na 1,910,000 mkp. Oznacza to ponad 55 procentową podwyżkę cen wyrobów tytoniowych, które w tym tygodniu obliczane były na podstawie mnożnika 1,230,000. Nowy cennik, zawierający pewne zaokrąglenia będzie następujący:

Cygara za sztukę: Hawana 688 tysięcy mk., Belweder 513, Wawel 497, Brytanica 439,500, Trabuko 401,500, Kuba 325, Portoriko 229,500, mieszane zagraniczne 210,500.

Papierosy: Sfinks 153 tysiące mkp., Dames 134, Kalif 115, Egipskie 86, Klub, Sejmowe, Prezydent i Damskie po 67, Pogoń, Sport i Warszawskie po 57,500, Wisła 34,500 mkp.

Tytonie w paczkach po 100 gr.: Kir 9,450.000 mk., Ksanti 8,595 tys., Sułtański 7,640 tys., Macedoński 6,685 tys., w paczkach po 25 gr.: najprzedniejszy turecki 1,432.500, przedni 1,146 tys., średni 917 tys., kresowy 688 tys., przedni fajkowy 458,500, zwykły fajkowy 325 tys. mkp.

— NIEZNANI SPRAWCY włamali się onegdaj przez okno do szkoły żeńskiej na Dębnikach i skradli na szkodę tercyanki maszynę do szycia, cztery story od okien i kilka kur z piwnicy.

— AMATORZY DROBIU. Onegdajszej nocy skradziono z komórki przy ul. Filipa l. 16 na szkodę p. Chilpalskiego 5 kur oraz dwa koguty.

— PODZIĘKOWANIE. Prezydyum ochronki sierot woj. w Krakowie, Mostowa 2 składa najserdeczniejsze podziękowanie za złożone hojne datki. Po 25,000.000 złożyli Bracia Rolniccy, Dawid Rettig, Dr. Adwokat Grünspan, Spółka Naftowa „Kerssen“. — Po 20,000.000 Rympel. — Po 15,000.000 Lord. — Po 10,000.000 „Wawel“, Jakób Gross, Hurtownia aprowizacyjna, Goldberg i A. K. S. — Po 6,000.000 Margulies Lazar. — Po 5,000.000 Bracia Weissberg, Dr G. Lieda, Leiblowicz, Billet, Binder. — Po 3,000.000 Kubie, Wiesenfeld, Agatstein i Einziedler, Halpern, Kupperman.— Po 2,000.000 Szymon Wanderer, Janek Langer, Hirsch, Urbach, Reisi Grandapfel, Blitz, Goldberg i Handel Goldfluss i Ska 1,500.000. — Po 1,000.000 Schwartz, Finkelstein, Engelstein, Blumenkrantz, Plessner, Goldstein.

Losowanie obrazów P. art. mal. Markowicza i Neumana odbędzie się w styczniu. Losy przez grzeczność do nabycia w magazynie WP. Leitnera, Rynek C—D i u Pań Komitetowych.

— P. ADOLF PINKUSFELD, rodem z Krakowa, uzyskał na tutejszym Uniwersytecie stopień doktora wszech nauk lekarskich.

— IV. WIECZÓR SONAT w Kollegium Wykładów Naukowych (Rynek, A—B) odbędzie się we wtorek 15 o godz. 7. Poświęcony będzie z kolei muzyce niemieckiej XVII. i XVIII. wieku. Na program złożą się sonaty Bibera, Händla i Bacha w wykonaniu prof. Adolfa Billiga (skrzypce) i prof. Stanisława Lipskiego (fort.). 52

ZE SPORTU.

Hakoah w Palestynie.

Na rozmokłem boisku odbył się match footballowy Hakoah przeciw żydowskiemu Teamowi. Hakoah zwyciężyła w stosunku 5:1 (4:0). Dla Hakoah uzyskali bramki Hess (3), Neufeld i Szwarc. Honorowego goala dla Teamu żydowskiego zyskał Lumek. W Jaffie nazwano jedną z ulic imieniem „Hakoah“.

SPORT WŚRÓD GŁUCHONIEMYCH.

Z powodu olimpiady paryskiej francuski związek sportowy głuchoniemych przesłał następujący komunikat, zapraszający głuchoniemych sportowców na zawody olimpijskie „milczące“, które odbędą się w Paryżu pomiędzy 10 a 17 sierpnia rb. Igrzyska „milczących“ odbędą się po VIII. olimpiadzie, w programie zaś zostanie uwzględnione jaknajbardziej: piłka nożna, kolarstwo, lekka atletyka, pływanie i strzelanie.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— PREMIERA „KALIGULI“ W TEATRZE IM. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj wchodzi na afisz głośny utwór autora „Judasza“, „Kaliguła“, który jak można sądzić z pokupu na bilety będzie dla dzisiejszego Krakowa sukcesową premierą. „Kaliguła“ grany będzie jutro wieczór i przez kilka wieczorów przyszłego tygodnia.

— Z TEATRU SŁOWACKIEGO. Jutro popoł. nigdy niezawodne „Jasełka“ Rydla. „Gwałtu co się dzieje“ w b. sezonie ukaże się we środę 16 bm. wyjątkowo o godz. 5 popoł. Pozostałe bilety sprzedaje prof. Rutkowski (IV. gimn. Krupnicza 2 w godzinach od 12 i pół do 1 i pół.

— BILETY NA KABARET-DANCING w GMACHU TEATRU IM. SŁOWACKIEGO, sprzedają artyści w teatrze, wejście od strony kościoła św. Krzyża począwszy od dnia dzisiejszego. Artyści zapewnili sobie udział dwóch orkiestr wojskowych tut. załogi, które w ciągu zabawy grać będą bez przerwy. Oprócz wspomnianych już atrakcyi program zapowiada występ ulubieńca Krakowa p. Sempolińskiego, który swym tańcem solowym a następnie życzliwą pomocą, nieśmiałym, ożywiać będzie tańce dancingu, zanim między gośćmi nie pękną początkowe lody konwenansu. W urozmaiconym programie wystąpi nadto po raz pierwszy w Krakowie, znakomity chór braci Klawiszów niesłyszany dotychczas na żadnym z koncertów.

— Z BAGATELI. „Wesele Fonsia“ powtórzone zostanie dzisiaj o godz 4 popoł. po cenach o 70% zniżonych dla młodzieży szkolnej za zezwoleniem Kuratoryum Okręgu Krakowskiego. Ostatnie trzy przedstawienia „Wielkiej Rewii“. Niezwykły sukces „Wielkiej Rewii“ starego i nowego roku, skłonił dyrekcyę „Bagateli“ do powtórzenia jeszcze trzy razy tego znakomitego, urozmaiconego programu, obejmującego nastrojowy obrazek Czyżowskiego „Muzeum ludzkich cieni“, w której „Księżniczka miłości“ (p. Skalska) i „Książę karnawału“ (p. Wesołowski) roztaczają czar urody i wdzięku, aktualną, satyryczną rewię krakowską p. Mgowej „Kraków w piekle“, film bez ekranu „V. serya Hrabiny Paryża“ z niezrównanym p. Zbuckim w roli Ombrade'a, oraz bogatą część kabaretową.

— PRZYGOTOWANIE DO „NOCY SABATU“ Jacinta Bonaventa dobiegają końca pod kierunkiem reżyserskim p. Sosnowskiego. Z hiszpańskiego przetłumaczył „Noc Sabatu“ (La noche del Sabado) z upoważnienia autora prof. Karol Kramarczyk.

Z OPERETKI. Dziś w sobotę 12 bm. jutro w niedzielę 13 bm. w poniedziałek 14 wtorek 15 i środę 16 bm. znakomita operetka Gilberta „Szczęście Mery“ świetnie wyreżyserowana przez L. Sempolińskiego pod batutą A. Rapackiego. Tańce i ewolucye układu E. Wojnara. Główne role objęli pp. Kozłowska, Kwiecińska (partya tytułowa), Sempoliński, Ostrowski, Karasiński, Laskowski, Rewera-Rewski, Bocharowski i inni. Jutro w niedzielę 13. bm. o 4 pop. „Krowoderskie zuchy“ w doborowej obsadzie.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Sobota „Kaligula" K. H. Rostworowskiego.
Niedziele popoł. „Betleem polskie", wiecz. „Kaligula".

TEATR BAGATELA.

Sobota o godz. 4: „Wesele Fousia", wieczór „Wielka Rewia".

„OPERETKA".

Sobota „Szczęście Mery".
Niedziela popoł. „Krowoderskie zuchy", wiecz. „Szczęście Mery".

REPERTUAR KIN

REDUTA: „Stworzenie świata".

SZTUKA: „Hrabina de Langeais i oficer".
WANDA: „Korowód śmierci".

Nowy środek przeciw rakowi

Jak z kół lekarskich donoszą, miał japoński profesor dr. Matuszita z Tokio uzyskać pozytywne rezultaty nowym — przez siebie wynalezionym środkiem — przeciw rakowi. Mimo wielkiego sceptycyzmu, z jakim przyjmuje się wszelkie wiadomości o środkach przeciwko rakowi wiadomości o nowym środku wywołały w szeregach uczonych zrozumiałe zainteresowanie. Carsynolisin (po polsku niszczyciel raka) jest spreparowany z pewnego rodzaju sosny i zmieszany z oliwą. Carsynolisin jest dla ludzi i zwierząt nieszkodliwy. Może być wszczepiony w skórę albo zażyty. U szczurów i królików chorych na raka zmiękcza wyrzut po dwukrotnem wszczepieniu 0,1 do 0,3 gr. carsynolisinu. U ludzi chorych na raka wyrzut pod wpływem carsinolisinu zmniejsza się, a boleści ustają. Podobno około 2000 lekarzy japońskich wypróbowało ten środek z wynikiem stosunkowo dodatnim ponieważ w 64 wypadkach na 160 okazał się carsynolisin skuteczny. Przy zastosowaniu 16 gr. carsynolisinu nastąpiło polepszenie po 30 gr. carsynolisinu jest w większości wypadków zupełne wyzdrowienie. Mimo skutecznego wyniku dotychczasowych doświadczeń polecają japońscy lekarze przedewszystkiem operacyę raka, a następnie zastosowanie carsynolisinu.

Listy z kraju.

WIELICZKA. (Kor. wł.) Wiec młodzieży odbyty 29 grudnia w salach Czytelni był licznie odwiedzony przez tut. młodzież żyd. Wiec zagaił imieniem Wydziału „Czytelni" p. M. Korn, składając równocześnie sprawozdanie z IV. Konferencyi syonistów zach. Małopolski. Imieniem Lok. Kom. syon. przemówił p. Abraham Hirsch, który nawiązując do niedalekiej i świetnej przeszłości tut. organizacyi, wezwał gorąco młodzież do pracy na polu odrodzenia narodowego. Ostatni mowca prezes „Czytelni" p. Izak Kraus, wystąpił z ostrą krytyką stosunku tut. młodzieży żyd. do tej jedynej kulturalnej i towarzyskiej placówki naszego miasta.

Odpowiednie rezolucye przedłożone przez p. M. Korna przyjęto jednomyślnie.

Z pełnem uznaniem należy też podkreślić oświatową działalność Komisyi Kulturalnej Wydziału. Wieczór ów kierowany wprawną batutą p. B. Szperbera odbył się 5 bm. w sali „Domu robotniczego" zgromadził doborową publiczność naszego miasta, która sympatycznych wykonawców darzyła serdecznymi oklaskami. Z koncertu pod każdym względem udanego, wyróżnienia godnym jest solowy występ dyrygenta p. B. Szperbera.

Życzyć sobie należy, aby ostatnie brukowe napaści niektórych jednostek, ubranych w togi moralizatorskie, dla odwrócenia od siebie uwagi opinii publicznej — nie zachwiały jedności naszej organizacyi, tak koniecznej w obecnej dobie.

—o—

JAK POJMUJĄ KONSTYTUCYĘ W DĄBROWIE? Wśród ograniczeń prawnych, których zniesienia reprezentacya żydowska w Sejmie domaga się bezskutecznie od tylu lat, znajduje się m. in. przepis, zabraniający Żydom zajmować się przemysłem górniczym. Dowiadujemy się, że inspektorat górniczy w Dąbrowie bardzo gorliwie stosuje ten artykuł ustawy rosyjskiej i unieważnia kontrakty rejentalne w sprawie dzierżawy kopalni, jeżeli jeden z kontrahentów jest Żydem.

Wprawdzie Konstytucya postanawia, że „wszyscy obywatele są równi wobec prawa" (art. 96) oraz, że „żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom" (art. 111). Wprawdzie w myśl art. 126 Konstytucyi wszelkie przepisy i urządzenia prawne niezgodne z jej postanowieniami dawno powinny były zostać wyraźnie skasowane, ale w Dąbrowie nie przejmują się Konstytucyą.

Przepisy, ograniczające prawa ludności żydowskiej, dotychczas nie zostały zniesione, mimo ich krzyczącej niezgodności z Konstytucyą. Niedawno jeszcze rząd wycofał swój projekt w tej sprawie pod pretekstem zmian i przeróbek...

Zdawałoby się przynajmniej, że władze, mające do wyboru między pogwałceniem zasad Konstytucyi a niestosowaniem przepisów sprzecznych z Konstytucyą a pozostałych w spadku po zaborcach, których dalsze istnienie jest prawdziwym skandalem, nie powinny wahać się ani chwili. Rzeczywistość wykazuje jednak coś odwrotnego.

Ze świata.

SPÓR W RODZINIE CARSKIEJ. W kołach rosyjskich monarchistów, przebywających na Węgrzech ogłoszono w związku z „koronacyą" wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza na cara Wszechrosyi, oświadczenie, że Mikołaj Mikołajewicz niema prawa do korony carskiej. Na wypadek gdyby śmierć cara Mikołaja II., carewicza i brata cara wielkiego księcia Michała była oficyalnie stwierdzona, wstąpiłby na tron jedyny prawny następca wielki książę Cyryl, którego następstwo uznają nietylko koła monarchistyczne ale i członkowie carskiej rodziny.

ŻYD — LORDEM ANGIELSKIM. Na liście zamianowanych z okazyi Nowego roku - przez króla angielskiego, lordów znajduje się także sir Herbert Cassel, znany organizator konserwatywnej partyi w Londynie. Sir Cassel jest Żydem, synem słynnego sir Georga Cassel, który jako pierwszy Żyd osiągnął wysoki urząd sędziowski „Master of the rolls". Nowy lord ma 57 lat. Przez dłuższy czas był posłem do parlamentu, aż do czasu, gdy w wyborach dodatkowych stracił mandat na rzecz konserwatystów. Sir Herbert Cassel był organizatorem municypalnej partyi reformatorskiej, która dzięki jego działalności organizatorskiej wyparła liberałów ze zarządu miejskiego Londynu. Między podniesionymi do stanu szlachectwa znajduje się także gubernator Jerozolimy generał Storrs.

10 NAJLEPSZYCH KSIĄŻEK STULECIA. Pod takim tytułem zainicyowało jedno z pism angielskich ankietę wśród czytelników, celem ustalenia, jakie najlepsze książki ukazały się od roku 1900. Ankieta nie jest jeszcze ukończoną, ale najwięcej głosów uzyskał dotąd Wells'a: „Zarys wydarzeń", Arnolda Bennet'a: „Jan Krzysztof" i Hutschinsona: „Z nadejściem zimy".

„OGÓLNE ROZBROJENIE". Włoska flota powietrzna, która dotąd liczyła 1000 aeroplanów ma do wiosny być podniesiona do liczby 4500 okrętów powietrznych. Stosownie do położenia geograficznego Włoch większość floty powietrznej będą stanowiły hydroplany.

PERECA: „NOC NA STARYM RYNKU" NA ŻYD. SCENIE W MOSKWIE. Żydowski teatr w Moskwie przygotowuje jedno z najwybitniejszych dzieł scenicznych J. L. Pereca: „Noc na starym rynku". Do tej mistycznej, chasydzkiej legendy, rozgrywającej się na rynku małego miasteczka dorobił znany żydowski muzyk Kron — melodye, a artysta-malarz Volk projektował nowe kostyumy i dekoracye.

2513 CZASOPISM PRZESTAŁO WYCHODZIĆ W R. 1923 w Niemczech. Z tego 173 dzienników 142 tygodników. Reszta przypada na miesięczniki i kwartalniki.

Przegląd gospodarczy.

Kurs franka złotego 1919--1923.

W Dz. Ust. Rozp. ogłoszono w tekście rozporządzenia o waloryzacyi podatków od spadków i darowizn następującą tabelkę przeciętnych kursów franka złotego w obrocie 1919—1923 r.

do końca 1919 r.	8,68
I kwartał 1920	28,8
II kwartał	35,4
III kwartał	41,7
IV kwartał	82,9
I kwartał 1921 r.	157,7
II kwartał	190
III kwartał	560,1
IV kwartał	715,3
I kwartał 1922 r.	713,3
II kwartał	787,2
III kwartał	1,358,1
IV kwartał	2,886,9
styczeń 1923 r.	5,015,5
luty „	8,032,7
marzec	8,291
kwiecień	8,586,3
maj	9,479,1
czerwiec	16,042,6
lipiec	24,475,5
sierpień	46,209
wrzesień	53,764,3
październik	165,472,5
listopad	360,541,6

FINANSE.

PODATEK OD SKRZYNEK DEPOZYTOWYCH. Komunikat Izby Skarbowej w Krakowie: Zwraca się uwagę instytucyi obowiązanych do opłacania podatku od skrzynek depozytowych, że winne są przed 31 stycznia obliczyć stawki podatkowe we frankach złotych zgodnie z postanowieniami par 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z 18. 12. 1923 Dz. Ust. Nr. 132 poz. 1083 i w tym samym terminie wnieść do Kasy Skarbowej łączną sumę tak obliczonego rocznego podatku.

Kary za zwłokę wynoszą 2% miesięcznie.

O WYSTAWIANIE WEKSLI W ZŁOTYCH POLSKICH. W Min. Skarbu rozpatrywana jest sprawa zezwolenia na wystawianie weksli handlowych w złotych polskich, płatnych według giełdowego kursu franka. Zarządzenie to ma mieć na celu rozszerzenie granic kredytu prywatnego, który na tle dewaluacyi marki nie rozwija się dostatecznie i utrzymuje depresyę w dziedzinie produkcyi.

KOMUNIKACYA.

PRZEDŁUŻENIE TERMINÓW DOSTAW KOLEJOWYCH. Dyrekcya Kolei Państwowych w Krakowie wydała następujący okólnik do wszystkich stacyj, Kontrolorów ruchu i przewozu!

Wskutek zawiei śnieżnych i powstałych stąd trudności w ruchu pociągów przedłuża Dyrekcya K. P. w Krakowie na mocy art. 75 p. 3) a) taryfy ogólnej cz. I, oraz art. 14 T, M. T. terminy dostawy,

Dla przesyłek pospiesznych oraz całowagonowych przesyłek zwyczajnych o dwie doby, a

dla przesyłek zwyczajnych drobnych i półwagonowych o trzy doby, na każde rozpoczęte 250 klm odległości w stosunku do obecnie obowiązujących terminów dostawy.

Ponadto przy przejściu przesyłek przez stacye kolejowe: Rzeszów, Podgórze—Płaszów, Kraków, Szczakowa, Trzebinia, Oświęcim, Dziedzice, Zebrzydowice, Bielsko powyższe terminy dostawy przedłuża się dla przesyłek pospiesznych o dalsze

dwie doby, a dla przesyłek zwyczajnych o dalsze cztery doby.

Niniejsze zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z zastrzeżeniem późniejszego zatwierdzenia przez Ministra Kolei Żelaznych.

HANDEL.

NOWE OPŁATY WYWOZOWE. Ministerstwo Skarbu ustaliło następujące opłaty wywozowe obowiązujące aż do odwołania: 0,83 franka złotego od 100 klg prosa, 1,55 franka zł. od 100 klg gryki, 2,07 franka zł. od 100 klg fasoli, 2,33 franka zł. od 100 klg grochu, 0,21 franka zł. od 1 klg drobiu bitego, 0,78 franka zł. od żywego indyka, 0,62 franka zł. od żywej gęsi, 0,41 franka zł. od żywej kaczki i 0,31 franka zł. od żywej kury.

HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI. Według danych statystycznych za październik 1923 r. wywóz z Polski wyniósł w miesiącu październiku 87,6 milionów fr. złotych, przywóz zaś — 89,2 fr. zł. Są to dane tymczasowe.

Z giełdy.

Kraków, 11 stycznia.

Na giełdzie akcyj ruch dziś znacznie się zmniejszył wobec niedostatecznego popytu. Prawie wszystkie efekty poniosły straty kursowe, przeciętnie 20-procentowe. Utrzymała się tylko Górka i Chodorów, zaś silniejsze nieco były Tepege na skutek jednego większego zlecenia kupna.

Po giełdzie robiono: Jaworzno dr. 160,000, po 25 sztuk 140.000, Gazy 210 tysięcy—215 tysięcy, Len 5.800—5.700. Nitrat 2.400. Nafta Krosno 16 tys.—17 tys., Gloria 1.800—2.000. Huta szkła Krosno 6.000. Węglówki 300—350. Azot 3.000. Lokomotywy 8 tysięcy—7.800. Industria 2.500. Chybie dr. 60—50 tysięcy, po 25 sztuk 53—50 tysięcy.

Rynek walut wobec interwencyi bez zmian. Robiono: 10.600—10.700. N. York 10.400—10.300—10.500—10.600, Zurych 1.825—1,810. Praga 305—304, Wiedeń 147—148.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	11 I.	10 I.
Polski Bank Przem. I-VIII	2800—3100	3000—3200
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	3200—3300	3200—3450
Ziemski Bank Kredyt.	1800—2000	2100—2300
Powszechny Bank Kred.	—	700—750
Bank Komercyalny I—IV	650	600—675
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	28000	28500-30000
Polskie Tow. handl.	2600—2300	2500—2850
Handl. Sp. akc. „Impex"	275—185	310—240
„Pharma" Mag. Jawornicki	3000—2700	3375—3700
Tow. han. Bracia Rolniccy	800—850	800
„Polski Glob"	610—700	700—775
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	650—675	700
Warsz.Tow.Trans.i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	61000 64500	64000 65000
H.Cegielski, Poznań	5200—4750	5550—6000
Parowozy I-III.	3200—2900	3350—3500
„Automotor" fabr.samoch.	1500—2000	1500
„Lemiesz" fabr.masz.roln.	—	—
Modrzejowskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	4900—4400	5150—5300
Zakłady amunic. „Pocisk"	3800—3900	4000—4300
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	78000-80000	78000-80000
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	38000-35000	36000-37000
„Tepege Tow. dla prz. gór.	16000-16700	15200-16000
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—	—
Karpackie Tow. naftowe	—	—
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2850—2700	3000—3400
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	2500—2200	2500—3000
„Oikos" T. A.	—	82000
„Strug" Przem. drzewny I.	8500—8800	9000—9500
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	1200—1350	1250—1400
Fabr. przet. tł. w Trzebini	23000	20000-22000
„Agrochemia"	4200—4400	3500
„[illegible]kus" Zj. fab. prz. wysk.	8000—7500	7800—8300
Fabr. cukru w Chodorowie	30000-34000	29000-34500
A. Piasecki	5400—5500	5400—5500
Fabr. porcel. w Ćmielowie	9000—8500	9800—10700
Elektr. w Sierszy I-IV	2400—2200	2500—2625
S. W. Niemojowski	4600—4800	4300—4500
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska

Giełda warszawska z dnia 11 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,900.000—9,825.000, frank złoty w kupnie 1,894.000, bony złote 1,600.000—1,500.000—1,600.000, pożyczka złota 15,000—14,200—14,750, milionówka 575.000.

Czeki: Belgia tranz. 42.000, Berlin tranz. ———, Gdańsk tranz. ——, Holandya tranz. 3716000, Londyn tranz. 42,500.000—41,950.000, Nowy Jork tranzakcya 9,900.000—9,800.000, Paryż tranz. 480000—472000, Praga tranz. 288000—286000, Szwajcarya tranzakcya 1725000—1710000, Wiedeń tranz. 139—135, Włochy tranz. 428000—424000.

Warszawa 11 b. m. (PAT.) Giełda. Akcye Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 2500—2700—2600, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 25000—27500—26000, Puls 2350—1175—2200, Wildt 8500—8800—8875, Cukier, Warszawa 2?000—21000, Cegielski 3700—4600—4250. Ursus 5800—5300—5750, Parowozy 3500—3000—3100 Zawiercie 1200000—1300000 Żegluga ———, Polska nafta 2500—2800, Siła i Światło ———, Ćmielów 8600—8500—8600, T. P. G. ———, Starachowice 20000—22000—21000, Pocisk 4600—5000, Zieleniewski 65000—64000—70000, Żyrardów 1200000—1300000—1275000, Chodorów ——, Trzebinia 3000—3100.

Giełda wiedeńska

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1360, austr. renta koronowa 1200, renta lutowa 2300, węg. renta koronowa 7000, losy tureckie ———, priorytety kolei południowej 552100, Anglobank 368.000, Bankverein 225.000, Bodenkredit ———, Austr. zakład kredytowy 327100, Bank depozytowy 85000, Laenderbank 362000, Merkury 202000, Unionbank 330000, Bank obrotowy 158000, Zivnostenska 945000, Kolej północna 19000000, Lwów—Czerniowce 410000, Koleje austr. 830.000 Kolej południowa 206000, Alpiny 763000, Berg u. Hutten 06400. Krupp 480000 Huta Poldi ———, Praskie tow. przemysłu żel. 2,358.000, Rima 279000 Skoda 1315000, Zieleniewski 398000, Apopllo 875000, Fanto 3,750.000. Gal. Karpaty 490100, Galicya 25500000, Schodnica 1420000, Siersza 232000.

Giełda zurychska

Końcowe kursa dewiz w Zurychu z 11 bm. (PAT.) Berlin (nie notowane) Holandya 216.90 (216.90), Nowy Jork 570625 (5751/4) Londyn 24.65 (24.72) Paryż 27.65 (28.25). Medyolan 24.92 (24.671/2) Praga 16.771/2, (16.783/4), Budapeszt 002.05 (002.10), Bukareszt 2.90 (2.92), Belgrad 6.421/2 (6.421/2), Sofia 4.15 (4.10), **Warszawa** ——— (———) Wiedeń 00081 (00081) Austr. korona stempl. 00081 (00081).

PRZEMYSŁ,

ZAWARCIE UMOWY W ZAGŁĘBIU DĄBROWSKIEM. Po względnie długich pertraktacyach robotnicy zgodzili się na 72% podwyżkę płac, poczem zawarta została z przemysłowcami umowa. W ten sposób wprowadzona została jednakowa podwyżka płac zarówno na Górnym Śląsku jak i w Zagłębiu Dąbrowskiem.

NOWA USTAWA O PRACY W ŚWIĘTA. Min. Pracy przesłało sferom przemysłowym nowy projekt ustawy o pracy w dni świąteczne. Projekt ten jest już piątym z rzęduodchwili wejścia w życie ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu. Projekt przewiduje m. in. 13 dni świątecznych, w których praca najemna odbywać się nie może. Nie dotyczy to dozorców i pracowników domowych.

O REDUKCYĘ PODATKU WĘGLOWEGO. Związek mniejszych kopalń węgla dąbrowieckiego wystąpił do Min. Skarbu z żądaniem zredukowania podatku węglowego dla małych kopalń do 10%. Związek wskazał na to, że przy redukcyi podatku węglowego dokonanej przy okazyi wpłat zaliczek na podatek majątkowy drobne kopalnie zostały upośledzone. Bowiem redukcya ta dla Śląska wynosi 10%, dla dużych kopalń Zagłębia Dąbrowskiego — 9%, podczas gdy małe kopalnie pracujące w warunkach gorszych otrzymały zniżkę tylko 6%. Spadek różnicy w opodatkowaniu wskazuje zdaniem związku kopalnie na zaspy. Kilka małych kopalń już stanęło, ogółem około 700 robotników jest bez pracy. Dalsze redukcye ogarnąć mogą 5.000 robotników.

W SPRAWIE ZNIESIENIA PODATKU OBROTOWEGO, DLA PRZEMYSŁU EKSPORTOWEGO. Zbliżające się niebezpieczeństwo większego zastoju w przemyśle krajowym jest przedmiotem szczegółowych rozważań w sferach rządowych. Wobec trudności, na jakie napotyka przemysł w chwili obecnej w związku z całokształtem naszej sytuacyi gospodarczej, aktualną się stała sprawa rozszerzenia ulg podatkowych, które dotąd były stosowane jedynie w wypadkach wyjątkowych. Obecnie omawiana jest w sferach rządowych sprawa zniesienia podatku obrotowego dla wszystkich dziedzin produkcyi eksportowej. Projekt ten usilnie popierany jest przez Min. Przemysłu i Handlu.

TELEGRAMY.

Strejk generalny w Solingen.

Berlin. PAT. Dnia 11 stycznia. Rada robotnicza w Solingen w obronie ośmio-godzinnego dnia pracy postanowiła rozpocząć strejk generalny. Organizacya pracowników domowych, chrześcijańskie związki zawodowe, robotniczy związek przemysłowy w Solingen nie przystępują do strejku.

Proces Hitlera w Monachium.

Monachium PAT. „Münch. N. Nachrichten" donoszą, że prokuratorya wręczyła dziś trybunałowi ludowemu oskarżenie przeciw Hitlerowi i tow. w sprawie zdrady stanu, dokonanej przez 8 osób, które stały na czele ruchu przewrotowego.

Monachium, 11. 1 PAT. Wraz z Hitlerem oskarżonych jest o zdradę stanu oś mosób. Proces odbędzie się prwdopodobnie jeszcze w ciągu stycznia.

OSTATNIE WIADOMOSCI.

Berlin. PAT. Z różnych kół przemysłowych rzeszy dochodzą wiadomości o ostrych konfliktach między pracodawcami a pracownikami z powodu przedłużenia czasu pracy i z powodu żądań robotników obliczania płac w walucie złotej. W Crefeld wszyscy robotnicy przemysłu włókienniczego rozpoczęli strejk, w fabrykach motorów Deutza w pobliżu Kolonii zarządzono lokaut.

Berlin. PAT. Kanclerz rzeszy wydał dziś z okazyi rocznicy zajęcia zagłębia Ruhry orędzie. Kanclerz przypomniał że przed rokiem wojska francuskie, gwałcąc rzekomo traktat wersalski, wtargnęły do kraju niemieckiego nad Renem, i zwraca się z apelem do wszystkich tych, którzy zachowali jeszcze poczucie sprawiedliwości i poszanowanie prawa międzynarodowego, aby wytężyli swoje siły w celu przywrócenia stanu prawnego na ziemi niemieckiej. Kanclerz zakończył orędzie słowami: Niech żyją jedne i niepodzielne Niemcy.

Berlin. PAT. Centralny związek banków niemieckich ogłosił dziś oświadczenie, w którym zwraca się przeciw zarzutom, podniesionym przez francuskieog ministra skarbu Delasteyrie, jakoby Niemcy, a w szczególności banki niemieckie spowodowały z umysłu spadek franka francuskiego.

Paryż, 11. 1 PAT. Senacka komisya do spraw reformy wyborczej odrzuciła uchwaloną przez Izbę deputowanych nową ordynacyę wyborczą.

Paryż, 11. 1 PAT.. Bank francuski podwyższył dyskont na pięć i pół procent.

ECHA POLITYCZNE.

Otwarcie parlamentu angielskiego.

Wielkie tłumy zebrane przed parlamentem angielskim w dniu otwarcia parlamentu angielskiego były najlepszym dowodem wzmożonego zainteresowania się ludności obecną sytuacyą Anglii. Także i w samym parlamencie były wszystkie miejsca zapełnione. Ośm posłanek wchodzących w skład parlamentu przybyło idąc za przykładem Lady Astor, przy wstąpieniu do parlamentu, w czarnym ubiorze. Leaderzy stronnictw zostali głośno przy wejściu przywitani. Entuzyastyczne przyjęcie zgotowali członkowie Labour Party swemu leaderowi Ramsayowi Macdonaldowi. Zajął on miejsce obok Lloyda George'a, z którym się serdecznie przywitał. Ponieważ Asquith był chory, nie mógł przybyć na posiedzenie; zastępował go Lloyd George.

Przed pierwszem posiedzeniem parlamentu — jak donoszą dzienniki — rozegrała się gorąca walka 600 członków parlamentu o 400 miejsc, jakie znajdują się w parlamencie. Dr. Spero przedstawiciel okręgu londyńskiego przybył podobno o wpół do 3 nad ranem do parlamentu, a więc na 12 godzin przed rozpoczęciem posiedzenia i czekał aż do godziny 8 rano, kiedy wpuszczono go dopiero razem z 50 członkami parlamentu. Gdy członkowie parlamentu zostali zaproszeni do Izby lordów celem wysłuchania mowy tronowej króla, prowadził pochód posłów Baldwin, jako prezydent ministrów a Macdonald jako przewodniczący opozycyi. Członkowie Labour Party witali serdecznie swoich politycznych przeciwników, którzy przy ogólnym entuzyazmie odpowiadali na powitanie.

WYJAZD WILEŃCZYKÓW DO AMERYKI. Zespół Wileńczyków z Alomis, Azrą, Nachbuszem, Noemi, Polą Walter i Kowalskim po pobycie w Berlinie, Hadze i Londynie wyjechał do Ameryki, gdzie grać będzie w Nowym Jorku w Broadway-teatrze. (Jak wiadomo, Trupa wileńska z Aleksym Steinem, Bułowem i Orlecką, a więc zespół, który Kraków miał sposobność podziwiać, bawi obecnie w Rumunii).

Drobne ogłoszenia.

Rutynowana buchalterka z kilkuletnią praktyką, poszukuje posady. Zgłoszenia pod „Samodzielna" do Admin. N. Dz. 37

SANATORYUM
i Zakład Wodoleczniczy
Dra Kupczyka
Kraków, Szujskiego 11. Tel. 1295.
Wodolecznictwo, kąpiele kwasowęglowe, elektryczne, lampa kwarcowa, dyeta. Choroba układu nerwowego, żołądka i kiszek, serca, cukrzyca, reumatyzm.

MEBLE
SYPIALNIE,
JADALNIE,
GABINETY,
SALONY
poleca 39
B. HONIGWACHS
Krzyża 3.
TELEFON Nr 4096

Krakowska Spółka Tramwajowa.

Z dniem 12 stycznia 1924 r. wchodzi w życie następująca

NOWA TARYFA TRAMWAJOWA:

1) Bilet jednorazowej jazdy dla dorosłych łącznie z podatkiem gminnym - - - - - - - - - Mk. 150.000
2) Bilet jednorazowej jazdy dla robotników, urzędników państwowych, oficerów (na legitymacye) i żołnierzy (bez legitymacyi) wraz z podatkiem gminnym - - - „ 100.000
3) Bilet jednorazowej jazdy dla dzieci poniżej lat 10-siu i młodzieży szkolnej - - - - - - - - - „ 50.000
4) Karta miesięczna, zakupiona na miesiąc styczeń nie podlega dopłacie
5) Należytość za przewiezienie pakunku - - - - „ 150.000

W przedwstępnej sprzedaży wydawane będą bilety normalne dla dorosłych w bloczkach po 50 sztuk z opustem 10%, t. j. w cenie za bloczek po - - - - - - - „ 6,750.000

Posiadacze bloczków, zakupionych przed ogłoszeniem niniejszej taryfy, winni w myśl § 3 regulaminu jazdy, dopłacić różnicę ceny kupna za nieużyte jeszcze bilety.

Wymieniona wyżej dopłata musi być uskuteczniona w Dyrekcyi Tramwaju do dnia 14 stycznia 1924 r. włącznie za złożeniem odnośnych biletów, które będą odpowiednio przestemplowane.

Do dnia 14 stycznia 1924 r. włącznie, bilety te zachowują swą ważność.

W niedzielę, t. j., dnia 13-go stycznia 1924 będzie Biuro Tramwajowe dla przyjmowania dopłaty otwarte do godz. 12 w południe.

Posiadacze bloczków, którzyby dopłaty nie chcieli uiścić, mogą **do dnia 14 stycznia 1924 włącznie otrzymać zwrot pieniędzy za bilety nieużyte, a to pod rygorem utraty prawa żądania zwrotu zapłaconych kwot, tudzież prawa uiszczenia dopłaty.** 47

Kraków, dnia 10 stycznia 1923. **DYREKCYA TRAMWAJU.**

PRACOWNIA BLACHARSKA
JAKOBA GROSSMANNA
w Krakowie przy ul. Jakóba l. 3.
wyrabia wanny, wanienki dziecięce i nasiadówki oraz wszelkie roboty w zakres blacharstwa wchodzące po cenach przystępnych. 1348

Emanuel Teufel
Kraków, Starowiślna 52. Tel. 1309.
Skład komisowy nafty rafineryi
Vacuum Oil Company S. A.
w Czechowicach. 1424

Silnik „Diesel" 450 x 500 HP.
Fabrykat:
Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg A. G.
leżącego systemu z ciężkiem popędowem kołem, kompletny z wszelkiemi przyborami i rurami w znakomitym stanie do obejrzenia jeszcze w pełnej pracy, sprzedaje 1962
WOLF SCHWEID & Co Tow. z o. o.
BIURO INŻYNIERSKIE:
Gdańsk, Dominikswall 9. :: Adres tel. „Zewco"

Buchalter-bilansista 30
koresp. polsko niem. z bardzo dobrem świadectwem Akad. handl. i 8-letnią praktyką w pierwszorzędnych przedsiębiorstwach (również akc.) przemysłowych i handl. zmieni posadę. Zgłoszenia pod „Samodzielny" do Ad. N. Dz.

Poważna firma poszukuje z sił kwalifikowanych do buchalteryi. Wymagana gruntowna znajomość księgowości podwójnej (amerykańskiej) i ładne pismo. Pisemne zgłoszenia z curriculum vitae i podaniem warunków przesyłać należy Kraków. skrytka poczt. 101. (Soboty i święta żydowskie wolne). 51

Pracownia wózków dziecięcych
J. BOTWIN
Kraków, ul. Floryańska 30.
Na żądanie wysyła się 2 fotografie po nadesłaniu 200.000 mkp. w znaczkach. 33

Ważne dla przedsiębiorstw!
BIURO BUCHALTERYJNO-REWIZYJNE
(zorganizowane na wzór zagraniczny)
2179 **S. SANDHAUSA**
zaprz. rzeczoznawcy sądow. i rewidenta dla Spółdzielni z ramienia Rady Spółdzielczej Min. Skarbu
obecnie: Kraków, ul. Poselska 22 (Hotel Narodowy).
Telefon Nr. 2022.
Adres listowy: Kraków, I., Skrytka pocztowa 101.
Sporządza bilanse i zamknięcia ksiąg. przeprowadza stałą lub czasową kontrolę księgowości. Założenie ksiąg handlowych i obrotowych oraz prowadzenie tychże Reorganizacya oraz regulowania zaniedbanej buchalteryi. Wykonuje czynności tak w miejscu jak i na prowincyi.

„Matura" Kraków, Grodzka 60
szkoła parter. 1769
Informacye i zapisy od 3—6 popoł. (prócz niedziel świąt).
Największy instytut przygotowawczy do matury i poszczególnych klas w zakresie gimn. i sem. naucz.
P. T. Wojskowi, Urzędnicy, Nauczyciele przygotowują się zapomocą wykładów pisemnych.
Opłaty niskie. Dla niezamożnych ulgi i zwolnienia
Informacye i prospekta bezpłatnie.
Na odpowiedź znaczki.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA
przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych
W KRAKOWIE
PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

M. BETTEIL
hurtownia papieru i przyborów piśmiennych
Kraków, ulica Mostowa L. 6
poleca swój bogato zaopatrzony magazyn po cenach nader przystępnych, oraz dobrych warunkach sprzedaży.

„PRECYZJA"
Fabryka wyrobów żelaznych
Sp. z ogr. por.
WIELICZKA, — TELEFON Nr. 42.
Przyjmuje żelazo do wyrobu wszelkiego rodzaju precyzyjnie wykonanych okuć budowlanych, szabaśników, krańców do kuchen itp. na bardzo przystępnych warunkach, jakoteż poleca wyroby wyżej wymienionych artykułów po cenach konkurencyjnych. 2064

CHOROBY PŁUCNE SĄ ULECZALNE.
Po wielokrotnych próbach doszli lekarze do wniosku, że „FAGOSOL" leczy choroby płucne. 1088
„Fagosol" zalecamy przez powagi lekarskie, leczy **bronchit, gruźlicę, kaszel, astmę i koklusz.**
Skład główny: HENRYK FUKS, Warszawa, Żórawia 4a

Oszczędna gospodyni
2011 używa
DOMIESZKI do KAWY
tylko z fabryki
Ferd. Bohma & Co.
we Włocławku Sp. Akc.
Do nabycia wszędzie.
Najwyższe uznania i dyplomy.

Wytwórnia artystycznie ręcznie wykonanych dywanów smyrneńskich
Pauliny Landau i Elżbiety Semler
1699 **Dziedzice**
poleca gotowe dywany w najpiękniejszych kolorach i perskich deseniach we wszystkich wielkościach po najniższych cenach.
Zastępstwo na Kraków „Karolina", ul. Grodzka L. 49.

WAŻNE DLA HURTOWNIKÓW!
Pończochy, rękawiczki, trykotaże, guziki, nici i wszelkie towary galanteryjne po cenach bezkonkurencyjnych poleca:
KLEINER, WIESENTHAL i BLEICH
Przemyśl, Furmańska 4. 1400

Tartak parowy w Nowej Grobli
trzecia stacya z Jarosławia w kierunku Rawy-ruskiej,
składający się z 2 (świeżo przemontowanych), szybkobieżnych traków marki „Tophan", 3 cyrkularek, 1 piły wahadłowej, dynamomaszyny, posiadający własny tor przemysłowy, własną rampę, 11 morgów obszaru do dyspozycyi, wolne pomieszkanie dla personalu, ewent. przyjezdnych, etc. — przyjmie każdą ilość drzewa do przetarcia. Wynagrodzenie wedle umowy. Zgłoszenia pod: Nowa Grobla, przemysł drzewny, Sp. z ogr. odp. w Jarosławiu, Grunwaldzka 26. 2136

CAZIMI 1550
Metamorphoza
KREM-MYDŁO-PUDER
uszlachetniająca cerę
usuwają wszelkie jej wady.
ŻĄDAC WSZĘDZIE! ŻĄDAC WSZĘDZIE!

Akuszerki i pierwszorzędne zakłady położnicze pielęgnują niemowlęta tylko
Pudrem i Mydłem Bébé Szofmana
Puder leczy wszelkie dolegliwości skórne, mydło zapobiega takowym. 9411

Nakładem Gal. Sp. Wyd. ... Red. Nacz. ...ego. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.